

Plansch 107a. Ög 197. Sörby kyrka, Mjölby.
Foto Nordén 1946. [Jansson skriver 1947:
»Övre delen retusch! Duger ej.» – noteringen
bör dock avse pl. 106c.]

Normlösa kyrka.¹²

Litteratur: B. Helmfrid, Brev till K. A. Gustawsson, ^{2/11} 1943, dnr 4152/43 (ATA); Sven B. F. Jansson, Rapport till Riksantikvarieämbetet, ^{13/12} 1943, dnr 4666/43 (ATA).

Ett fragment av en runristad häll upptäcktes i januari 1943 vid kyrkans restaurering. Stycket är inmurat i golvet i kyrkans nordvästra hörn. Stenarten är kalksten. Mått 0,89 × 0,70 m. Ristningsytan är ojämn och skrovlig.

Inskrift:

... efti- ... - sin
5

»... efter ... sin.»

Till läsningen: Av runan 5 synes endast svaga spår. Runorna 6—8 stå i stenens vänstra kant. Av r. 6 återstår endast ett obetydligt stycke av hst.¹³

Ög 198. Normlösa klockargård.

Pl. 108.

Litteratur: B. Helmfrid, Brev till K. A. Gustawsson, ^{2/11} 1943, dnr 4152/43 (ATA); Sven B. F. Jansson, Rapport till Riksantikvarieämbetet, ^{13/12} 1943, dnr 4666/43 (ATA); B. Cnattingius, Drag ur vägarnas historia i Östergötland, i: Östergötlands vägbok (1944), s. 8.

Kalkstenshällen, som år 1888 uttogs ur en trappa i gamla klockargården, synas en tid på 1930-talet ha varit försvunnen och betecknades vid anträffandet under en kyrkoreparation på 1930-talet såsom en ny förut okänd i runsten i ortspressen och i museirapporter.¹⁴ Den var vid mitt besök 1945 avslagen tvärsöver i ena änden men sammansattes år 1946. Den förvaras i kyrkans vapenhus.

Inskrift:^{15, 16}

uluf : auk : þa... · sin × ir buki × i × u--uaþi
5   10   15   20   25

¹² Högst upp på manussidan har Wessén skrivit »Obs! Normlösa kyrka ett fragment förbisett, se SBF J-n rapport 1948.» Den rapporten har diarienummer 5043/48 på ATA. Inskriften hittades dock redan 1943 och har i Samnordisk runtextdatabas (2020) signum Ög ATA4666/43.

¹³ Texten är ordagrann hämtad från Janssons rapport från 1943 med redigeringsstillägg av »...» före runföljden **efti** och av en tillagd tolkning. Björn Helmfrid skriver i sitt brev, utöver om Ög 198, att: Ett fragment av en annan sten fanns också i kyrkan, dock av mindre intresse, otymplig och dessutom innehållande blott orden efter .... sin.

¹⁴ Björn Helmfrid skriver i sitt brev att runstenen skulle vara »ganska nyfunnen» och att inskriften torde ha lytt: »Olov och Ta... som (ir) bodde (buki) i Örvad (u?r?iuathi).»

¹⁵ Jansson ger i sin rapport från 1943 ungefär samma läsning. Hans läsning, med kommentarer, lyder: **uluf : auk : þa... : sin × ir buki × i × u-uaþi** »Olov och ... sin. Han bodde i Örevad.» Till läsningen: Efter 9 **a** är stenen avslagen. Inskriftens slut är bevarat i stenens vänstra kant. Av sk före 10 **s** återstår endast den övre punkten. 12 **n** har bst endast t.h. om hst. Sk efter 12 **n** är säkert. Efter 14 **n** finnes icke sk. I 16 **u** finnas skårer som ej äro huggna. Av runan 21 finnas tydliga spår av hst och av ett stycke av en bistav. Dessa spår göra det sannolikt att runan har varit ett r. 22 **a** är mycket sliten; **a**-bistaven skymtar endast som en svag skuggning. 25 **p** och 26 i ha placerats i ett ornament.

¹⁶ Jansson skriver i PM 1947: R[uninskr]. och ö[vers]. utgår.

»Ålof och ... sin, som bodde i **-vad**.¹⁷»

Till läsningen: Brate läser **urauapi** under betonande av att runorna **ura** äro mycket nötta. För egen del är jag ej i stånd att se den bygel t.h. om hst i 21, som skulle beteckna denna runa som en säker **r**-runa: av runan kan jag återfinna endast bottendelen av hst, liksom jag av den följande runans hst kan iakttaga endast några fina skårer upptill och nedtill samt ett stycke på mitten. Det av Brate godtagna **urauapi**, sammanställles av honom med det förhållandet, att grannsocknen Älvestad finnes det bekanta Örevad, fsv. *Örawadh*; det ligger ju nära till hands att identifiera runstenens ortnamn med detta gårdsnamn. Fullt säker kan dock kanske identifikationen icke anses, eftersom läsningen **ura-** är be-svärad av den starka nednötningen av stenytan. Om r. 21 icke är ett **r**, såsom Brate antagit, utan exempelvis ett **a** — ett svagt skymtande snedstreck över hsts mittparti kunde stödja en sådan läsning — uppstår den möjligheten att runan 22 varit ett **l** eller ett **t**, då nya tolkningsmöjligheter erbjuda sig. Emellertid är det inbördes avståndet mellan runorna 20–23 sådant, att läsningarna 21 **r** och 22 **a** framstå som de sannolikaste.¹⁸

Plansch 108a. Ög 198. Normlösa klostergård. Foto Nordén 1945. [Vid planschen står »Frilägges!» Jansson skriver 1947: Helt retusch]

Fig. 213. Ög 198. Normlösa klostergård. Teckning P. A. Säve, Reseberättelse 1861, s. 54 (ATA).

¹⁷ Nordén hade skrivit »(Öre)vad» vilket i manuset ändrats till »-vad».

¹⁸ I marginalen skriver Wessén ett frågetecken.

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med stora reservationer. Arbetet med utgåvan avslutades 2024-12-31.